

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Lesní pedagogika

Vypracoval: Luděk Mikiska

Studijní obor: UPVOV

Vedoucí práce: PaedDr. Alena JŮVOVÁ, Ph.D.

Olomouc 2019

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně (pod vedením vedoucí bakalářské práce) s užitím literatury a zdrojů uvedených v přiloženém seznamu.

V Olomouci dne 14. 2. 2019

Luděk Mikiska

Poděkování:

Děkuji vedoucí bakalářské práce PaedDr. Aleně JŮVOVÉ, Ph.D. za odborné vedení, rady a připomínky, které mi poskytovala při zpracování této práce. Poděkování patří také mým rodičům a dvěma dcerám za jejich morální podporu.

Úvod.....	2
TEORETICKÁ ČÁST	4
1.1 Lesní pedagogika	4
1.1.1 Cíle lesní pedagogiky	4
1.1.3 Význam lesní pedagogiky	5
1.1.4 Pojem lesní pedagogika.....	7
1.1.5 Strategie lesní pedagogiky.....	8
1.2 Lesní pedagog	9
1.2.1 Trvalá udržitelnost.....	9
1.2.2 Zážitková pedagogika v návaznosti na lesní pedagogiku	10
1.3 Historie lesní pedagogiky.....	13
1.4 Lesní pedagogika v EU	15
1.5 Evropský týden lesů v rámci lesní pedagogiky.....	16
1.6 Cílové skupiny lesní pedagogiky	17
1.7 Rozdělení cílových skupin	18
1.8 Současnost.....	19
1.8.1 Lesní pedagogika v systému školství České republiky.....	20
1.9 Environmentální edukace.....	22
1.10 Ekologická gramotnost, myšlení a svědomí	24
1.10.1 Žáci v oblasti environmentální výchovy	25
1.10.2 Náměty environmentální výchovy:	25
1.10.3 Historie environmentální výchovy	26
1.10.4 Soustava NATURA 2000.....	28
1.11 Vznik soustavy NATURA 2000 v České republice	28
Praktická část	30
1.12 Příprava na vyučovací jednotku	30
1.13 Vyučovací jednotka	31
Závěr	39
Seznam použité literatury.....	40

Příloha:

Anotace

Úvod

Lesní pedagogika je poměrně mladá, rozrůstající se vědní disciplína, která chce být vnímána společností v širokém měřítku, jejímž cílem je sblížení člověka s lesním hospodařením, environmentální politikou, lesním ekosystémem, udržitelným rozvojem tak, aby les byl vnímán člověkem takovým způsobem, který si od lidstva zaslouží. Lesní pedagogika oslovuje všechny věkové skupiny, v níž nejdůležitější je výchova od raného dětství. Právě děti jsou předpokladem toho, že budou vychovávány směrem k lásce, kterou mohou přírodě a lesu nabízet. To vše je cílem lesního pedagoga, který vzdělává přímo v lesním prostředí prožitkem. Lesní pedagogika se obsahem přibližuje k oborové didaktice. Rozvíjí u dětí smyslové vnímání, motoriku, orientaci, samostatnost, pohyb, otužuje organizmus, přispívá ke zdravému vývoji jedince.

Pojem lesní pedagogika se v naší vlasti začíná objevovat a rozvíjet asi před dvaceti lety. Samozřejmě kořeny, ze kterých čerpá jsou staré jako lidstvo samo, kdy si zkušenosti s lesním hospodařením a problematikou s tímto spojenou předávali naši předci z pokolení na pokolení, zároveň však les ctili a respektovali.

Lesní pedagogika je u nás zatím ještě v kolébce a je na každém z nás, abychom ji postavili na nohy, rozšířili její pojmový aparát, začlenili ji do legislativy a vzdělávacích programů i přesto, že za dvacet let se u nás pro ni udělalo mnoho užitečné práce, která ji nastartovala a rozjela správným směrem.

Základy lesní pedagogiky jsme přejali z rakouského vzoru, které jsme přenesli do našeho prostředí. Nyní vytváříme své vlastní pojetí a spolupracujeme s dalšími zeměmi, které lesní pedagogiku začali propagovat a rozvíjet tak jako Česká republika (Polsko, Maďarsko, Slovenská republika aj.).

Málokdo si uvědomuje, co les a příroda pro člověka znamená, čím pro něho je v celkovém významu. Člověk je bytost inteligentní a měl by si tento význam po všech jeho environmentálních stránkách na své životní dráze plně uvědomovat.

Cílem bakalářské práce je charakteristika lesní pedagogiky a návrh vyučovací jednotky.

Teoretická část:

- vymezení pojmů lesní pedagogiky

- problematika lesní pedagogiky
- historie lesní pedagogiky
- vznik myšlenky environmentální edukace
- současnost lesní pedagogiky
- strategie
- zaměření na věkovou strukturu
- cílové skupiny
- důvody vzniku

Praktická část:

- návrh vyučovací jednotky

Bakalářská práce v teoretické části vymezuje lesní pedagogiku, její cíle, význam, historii, pojem, strategii, představuje lesního pedagoga, zabývá se cílovými skupinami lesní pedagogiky. Zmiňuje se i o zážitkové pedagogice, environmentální edukaci také představuje Josepha Cornella,

V praktické části bakalářské práce je zpracována a vytvořena výuková jednotka lesní pedagogiky.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Lesní pedagogika

Lesní pedagogika svým obsahem znamená environmentální vzdělávání v oblasti lesního hospodaření v rámci udržitelného rozvoje, který lidem ukazuje les s celou jeho problematikou, dále pak ukazuje metody práce a hospodaření, které se v něm vzájemně protínají. Člověk by měl poznat les z jiného úhlu pohledu, a ne jenom jako prostředek k lovu, k těžbě dřeva a produkci lesních plodů. Měl by pochopit také jeho význam pro společnost, jak po stránce volnočasových aktivit, tak po stránce klimatické a ochranné. Dále jeho významem je zvelebování krajiny a v neposlední řadě tvoření kyslíku a srážek (Palacká in Machar, 2009, s. 80).

Lesní pedagogika musí být úspěšně koncipována tak, aby v jejím bohatém programu nenašla zalíbení jen její široká škála příznivců, ale i samotní lesní pedagogové. Toto je základním kamenem pro naplňování cílů a idejí lesní pedagogiky. Jejím obsahem je názorně a zábavně pomocí zážitku vzdělávat širokou veřejnost směrem k zásadám lesního hospodaření jako k zásadám trvale udržitelného rozvoje, který musí respektovat naše generace, pro generace příští. (Lišková, Dudík, 2013, s. 44).

1.1.1 Cíle lesní pedagogiky

Cílem lesní pedagogiky je vnést lidem do mysli široký záběr vědomostí o lese a jeho rozmanitosti, mnohostrannosti, funkčnosti v oblastech hospodářských, environmentálních, sociálních a v neposlední řadě i v oblastech kulturních a společenských. Rozmanitost ve vzdělávání nabízí právě lesní pedagogika, která takovým způsobem může široce přispět k udržitelnému hospodaření v lesích (Vašíčková in Machar, 2009, s. 79).

Stěžejním úkolem lesní pedagogiky je nabízet všem zúčastněným poznatky o lese a lesním hospodářství na základě prožitku viz. dále kapitola 1.2.2. Lesní pedagogika si musí na svou stranu získat důvěru veřejnosti v lesníky, dále pak musí být motivačním prvkem pro všechny vzdělávané v této oblasti. Hlavní

snahou různých aktivit je představovat, rozvíjet a ukazovat pomocí prožitku systém lesního hospodaření pro trvale udržitelný rozvoj (Palacká, 2008, s. 12).

Lesní pedagogika musí současné lidi dovést do lesa, kde jim bude tento přiblížen lesními pedagogy, kteří mají široké zkušenosti v oblasti lesnictví. Tito pedagogové dokáží člověku les přiblížit ve všech jeho podobách při využití jejich dosavadních bohatých zkušeností jak již v oblasti kulturní činnosti v lese, tak v oblasti hospodářské, která je důležitá pro existenčním význam lesa a pro lidstvo (Palacká in Machar, s. 80,81).

Obrázek 1.1 Logo „Lesní pedagogika“ (zdroj: www.lesycr.cz)

1.1.2. Důvody vzniku lesní pedagogiky

Různé průzkumy zabývající se oblastí lesnictví, které se specializují na to, jak široká veřejnost tuto činnost lesnictví vnímá, a to s veškerou její problematikou hospodaření přesvědčují, že upadá u lidí oblíbenost oboru v oblasti s lesním hospodařením. Lidé jsou často ovlivněni různými ekologickými aktivisty a širokou škálou médií zabývajících se touto problematikou, kteří si často vyhledávají jen sporné a konfliktní případy. Právě lesní pedagogika se může dostat do povědomí lidí a tím tento nepříjemný trend napravit či zvrátit nejen prací s dětmi od útlého věku, ale i prací s dospělými a to osvětou, environmentální výchovou a vzděláváním v oblasti lesního hospodaření (Vašíčková, 2008, s. 4).

1.1.3 Význam lesní pedagogiky

Lesní pedagogika je závislá na oboru, který se jmenuje lesnictví. Tento obor má svoji hlubokou historii, tradici a taky budoucnost, která je pro další soužití

lidstva na této zemi nezastupitelná. Lesnický obor vznikl uprostřed Evropy, vlastně v zemích Koruny české, Německa a Rakouska. První čeští inženýři absolvovali vysokou lesnickou školu ve Vídni (Bodenkultur). Na zdejší škole studovali i vynikající lesniční profesori, kteří působili na lesnických fakultách v Praze a v Brně zřízených v roce 1919. V Bavorsku byla založena věhlasná lesnická vysoká škola, kde studoval i K. Schwarzenberg, Nejstarší lesnická vysoká škola stojí v Drážďanech. Z těchto evropských škol se lesnictví šířilo za pomoci výzkumných ústavů dále do celého světa (Václav, 2015, s. 11, 12).

Člověk a les k sobě od nepaměti patří, les je velice významným činitelem pro život člověka od narození až do smrti. Les nám nabízí nejen svoje produkty, plody a suroviny, ale znovu nás učí tomu, čemu jsme již dávno zapomněli.

Les je místo, které člověku dává prostor pro trávení volného času s možností vzdělávat se v interakci s pohybem a myšlením. Les je pro žáky velice významným zdrojem, který přispívá k jejich dalšímu vývoji, a to po stránce tělesné, duševní, sociální a pohybové. Zde nejsou žáci zatěžováni médii, hlukem, smogem, umělými hračkami, uzavřeným prostorem což vede ke zdravému vývoji jedinců (Kapuciánová, 2010, s. 11).

Žáci si prostřednictvím svých vjemů, prožitků, zkušeností, upevňují základy své sebedůvěry a kompetencí (Kapuciánová, 2010, s. 11).

Člověk nahlíží na les někdy jen z pohledu turisty, houbaře, konzumenta lesních plodů, určitě, ale ví, že les produkuje dřevo a domnívá se, že les vyrábí dostatečné množství kyslíku. Další jeho význam v oblasti života, životního prostředí, jeho hodnoty a funkce jsou mu cizí. Navíc člověk, který není vzdělaný v oblasti lesnictví a lesního hospodářství nedokáže zhodnotit lesní hospodaření, v němž je jedním z hlavních cílů zachování lesa pro budoucí generace (Palacká in Machar 2009, s. 80,81).

Les dokáže žáky přitáhnout k sobě tím, že nabízí nekonečné možnosti objevování, tvoření s jeho možnostmi v oblasti výuky, která může souviset se všemi předměty na základní škole. Žáci rozvíjí své myšlení a fantazii, jsou v pohybu na čerstvém vzduchu, učí se samostatnosti, poznávají prožitkem, čímž upevňují své žákovské kompetence, jež jsou zakomponované v rámcových vzdělávacích programech (Palacká in Machar 2009, s. 80,81).

Lesní pedagogika dokáže spojit les a vzdělávání. Je důležité vybrat vhodné metody vzdělávání ve spolupráci učitele a lesního pedagoga. Úspěch není závislý jen na možnostech lesa jako prostoru pro učení, ale také na odborných kompetencích lesního pedagoga, které kompenzují s dlouholetou praxí, způsobilostí a znalostmi lesníka. Lesníci jsou pro tuto činnost speciálně školení v oblasti psychologie, pedagogiky a didaktiky (Palacká in Machar 2009, s. 80,81).

Významným činitelem lesní pedagogiky je vtažení žáků, rodičů a ostatní veřejnosti do přírody, tím, že se vymaní z domácího prostředí, v němž jsou navyklí na média v podobě počítačů a televize, což má za následek málo pohybu, prožitku, který jim les bez pochyby dává (Palacká in Machar 2009, s. 80,81).

1.1.4 Pojem lesní pedagogika

Jak již bylo zmíněno v úvodu, lesní pedagogika je poměrně mladá vědní disciplína, která se stále rozvíjí. Produkuje také nové poznatky důležité pro činnost v této oblasti vzdělávání a výchovy. Literatury k čerpání poznatků k dané oblasti není zatím mnoho, přesto se některým autorům daří svými slovy naplnit její význam a definici. Lesní pedagogikou a enviromentální výchovou se u nás zabývá několik autorů, kteří se pokusili ji definovat (Palacká in Machar a kol., 2009, Jurčíková a kol., 2014, Kapucianová, 2010).

Některé definice zde uvádíme:

„Lesní pedagogika je enviromentální vzdělávání o lese, o vztazích a procesech, které v něm probíhají. Je založena na prožitku účastníků, nejlépe přímo v prostředí lesa. Je to cesta lesníků, jak přiblížit široké veřejnosti prostředí lesa se všemi jeho funkcemi“ (Palacká in Machar a kol., 2009, s. 80).

„Lesní pedagogika přibližuje návštěvníkům lesa lesní ekosystém, trvale udržitelné lesní hospodaření v lesích a užitky, které les člověku přináší. Jejím základním principem je vnímání přírody všemi smysly, které zprostředkovávají speciálně vyškolení lesníci (lesníci s pedagogickými znalostmi a zkušenostmi) přímo v lesním prostředí. Lesní pedagog je odborník s lesnickým vzděláním či praxí v lesnictví a úspěšný absolvent certifikovaného kurzu lesní pedagogiky naplňující její podstatu, který umí představit les zábavnou formou“ (Jurčíková, 2014, s. neuvedena).

„Pod pojmem lesní (příp. venkovní) pedagogika máme většinou na mysli pedagogické působení na děti (žáky, studenty...) ve venkovním prostředí s využitím všech možností, jaké nám dává okolní příroda. Při tom všem je kladen důraz na vštěpování myšlenek trvale udržitelného zdroje“ (Kapuciánová, 2010, s. 11,12).

V těchto definicích se objevují slova jako les, příroda, pedagogika, prožitek, trvale udržitelný rozvoj.

Obecně tedy můžeme říci, že lesní pedagogika je směr vzdělávání, kdy si člověk může prohlubovat v lesním prostředí své znalosti o přírodě, a to vlastním prožitkem za pomoci speciálně vyškoleného lesního pedagoga, který u člověka rozvíjí myšlenky trvale udržitelného rozvoje.

1.1.5 Strategie lesní pedagogiky

Naše republika je členem Evropské sítě lesních pedagogů. Hlavní strategií této sítě je stále budovat dlouhodobou strategii pro spojení, kooperaci, partnerství, v oblasti lesní pedagogiky, a to v evropském formátu z čehož pak plynou otázky, které se zodpovídají na jednání stálého lesnického výboru (SFC) (Vašíčková in Machar, 2009, s. 79-80).

První kurzy lesních pedagogů u nás se uskutečnily v roce 2002, od tohoto data se toto vzdělávání rozšířilo a posunulo na takovou úroveň, že se zakomponovala do dokumentů vlády pro oblast vzdělávání a lesnictví jako takového. Startovacím pilířem těchto dokumentů je Akční plán Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v ČR na léta 2007–2009, který byl přijat vládou 11. října 2006. Obsahem tohoto plánu bylo mimo jiné dbát na zohledňování cílů programu EVVO při vytváření a uskutečňování dalších státních programů, cílů a listin. Mezi hlavní realizátory tohoto programu patří ministerstvo životního prostředí a ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (Vašíčková in Machar, 2009, s. 79-80).

Následným cíleným dokumentem k uskutečnění daných cílů v oblasti lesní pedagogiky je Koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007–2013. Obsahem směřuje k aktuálním oblastem, které jsou spojené s výchovou dětí a mládeže. Daná koncepce je tvořena průřezově a protíná se přes všechny sféry působení dětí a mládeže. Česká vláda rozhodla, aby v průběhu každých dvou let

byl vytvořen projekt aktivních činností, v nichž jsou v oblasti lesní pedagogiky naplánovány skutečné kroky, lhůty uskutečnění včetně finanční náročnosti těchto projektů (Vašíčková in Machar, 2009, s. 79-80).

Podobným a také významným projektem jsou Národní lesnické programy zúčastněných členských zemí EU, které se zabývají lesní pedagogikou. Jejich obsahem je učit celou společnost bez ohledu na věk tomu, aby pochopila přínos udržitelného lesního hospodaření, které je prospěšné pro celé lidstvo. Lesní pedagogika je zde chápána jako stěžejní nástroj, který děti, dospělé a lidi handicapované pozitivně ovlivňuje a zároveň je vede směrem k přírodě. Prohlubuje vztah člověka k lesu a lesnímu hospodaření zejména pak je důležité pro člověka pochopení smyslu trvale udržitelného hospodaření a šetrný přístup k přírodě a jejím památkám (Vašíčková in Machar, 2009, s. 79-80).

1.2 Lesní pedagog

Na lesní pedagogiku se převážně zaměřují Lesy České republiky, kdy každoročně proškolují a vzdělávají řadu budoucích odborníků a učitelů v této oblasti vzdělávání. Vyškolení odborníci pak své zkušenosti zábavnou formou předávají žákům, žákům znevýhodněným a také dospělým. Podmínkou absolventa těchto kurzů je, že musí být odborník s lesnickým vzděláním a dostatečnou praxí. Lesní pedagogové přispívají svými znalostmi k naplňování Rámcových vzdělávacích programů (Wojtylová, 2008, s. 8).

Lesní pedagog zná podstatu psychologie, pedagogiky a didaktiky. Jeho cílem je podporovat edukační proces pro trvale udržitelný rozvoj. Musí umět spojit výuku s lesem a školou, a to správně vybranými tématy, plánem, dále pak musí být dobrý organizátor tak aby realizace daného projektu proběhla úspěšně. Lesní pedagog by měl dále umět spojit poznatky své letité praxe s učitelskou odborností a z místa v lese, kde provádí výuku by měl dokázat udělat třídu. Dále umí představit žákům přírodu s prožitkem v pedagogickém pojetí (Palacká in Machar, 2009, s. 81).

1.2.1 Trvalá udržitelnost

Trvale udržitelný rozvoj vzešel do vědomí společnosti při zasedání OSN, které mělo na programu otázky životního prostředí a rozvoje v roce 1992 v Riu de

Janieru. Trvale udržitelné hospodaření v lesích je zakomponováno v usneseních H1, která byla přijata Ministerskou konferencí o ochraně lesů v Celé Evropě, a to v Helsinkách 1993. Jejím obsahem bylo dodržovat a uchovat při obhospodařování lesa jeho biologickou rozmanitost, produkci, schopnost regenerace. Na všech úrovních globalizace naplňovat v nynější i budoucí době příslušné ekonomické, ekologické a sociální vazby, s ohledem na ochranu další ekosystémů (Lišková, Dudík 2013, s. 5).

Zásady rozvoje hospodaření v našich lesích jsou důležitým prvkem celé řady listin, které se týkají myšlenky trvale udržitelného rozvoje. Národní lesnický program 2013 (NLP II) byl zadán a vykládán Ústavou pro hospodářskou úpravu lesů v Brandýse nad Labem. Jejím úkolem bylo řídit a dohlížet na uskutečňování cílů a postupů, které jsou souladu s národním lesnickým programem II. V Brandýse nad Labem mají k dispozici způsobilé auditory, kteří dbají na uskutečňování daných dokumentů, jejímž obsahem je plnění a ukazatelů TUH (Dudík, Lišková 2013, s. 6).

1.2.2 Zážitková pedagogika v návaznosti na lesní pedagogiku

Zážitkové pedagogika, je výchova zážitkem na základě prožitku, jejímž cílem je nabývání zkušenosti. Pokud se dělá správně má pozitivní vliv na její účastníky v oblasti edukace. Jedná se o činnost pomocí, které jedinec čerpá nové zážitky, ze své činnosti. Čím více žák ze sebe vydává, tím je zážitek hlubší a lépe se s žákem při vyučování pracuje. K učení dochází vlivem bádání poznatku, který vlastní zážitek způsobil (Pelánek, 2008, s. 21).

Stěžejním prostředím zážitkové pedagogiky je celý komplex přírody jako například lesy, rybníky, skály, řeky atd. Dalšími prostředky, které vedou k dosahovaným cílům jsou věci, které nás obklopují, příběhy v běžném životě, dále pak hry a různé pohybové aktivity (Hanuš, Chytilová, 2009 s. 110).

Zážitkové akce člověka naplňují a dávají mu prostor v oblasti komunikační, snášenlivosti, čínorodosti, poznání, motivaci, sociálních rolí dále pak upevňuje fyzickou obratnost, duševní rovnováhu, fantazii konečně i lásku k přírodě.

Jde o časoprostorově omezenou akci od pár hodin po tři týdny. Projekt zážitkové pedagogiky je založen na příbězích, neobyčejných činnostech, úspěch závisí na výborné organizaci zážitkové akce ze strany instruktorů a správné

motivaci účastníků tak aby byly postupně naplňovány sledované cíle (Pelánek, 2008, s. 11,12).

Dnešní zábavné hry jsou tvořeny spíše do domácího prostředí, které některé lidi drží doma, což je může sice uspokojovat, ale nikdy nenaplnuje a nerozvíjí jejich vzájemné poznání a soužití. Lidem jsou vštěpovány myšlenky a hotové názory, téměř na podnose bez toho, aby se sami pokusili o vytvoření vlastního názorového směru. Často bývají pohlceni prací, povinnosti z ní vyplývající, dále jsou hnáni úspěchaností dnešní doby. To může být následkem selhání jedince ve společnosti či společnosti jako celku. Tohle dění eliminuje zážitková pedagogika tím, že člověka odtáhne od jednotvárnosti běžných dnů do přírody. Tam je člověk v pohybu s možností hlouběji poznávat sám sebe, své blízké a schopnosti, které právě v něm zážitková pedagogika probouzí (Pelánek, 2008, s. 14).

Ve světové literatuře můžeme nalézt několik zajímavých směrů zážitkové pedagogiky. Nejčastěji se tyto směry vyskytují v německé, britské a severní literatuře, neoddělitelně k nim patří i české linie zážitkové pedagogiky. Tyto linie se rodily v určitých dobách a situacích, které ji ovlivnily tak, že se zrodil silný osobitý směr zážitkové pedagogiky, jež se nesmazatelným způsobem zapsal do hnutí evropské duchovní výchovy (Hanuš, Chytilová, 2009 s. 11, 12).

Český směr zážitkové pedagogiky čerpá z jedinečných základů naší výchovy v přírodních podmínkách v návaznosti na její zvyklosti. Dokázala se odlišit od zahraniční konceptů zážitkové pedagogiky a přišla s vlastním pojetím. Česká zážitková pedagogika upřednostňuje a zároveň si zakládá na slovech prožitek, zážitek, zkušenost. Je založena na projektovaných situacích v podobě různých her s následnou evaluací s pokusem o co nejvyšší rozvoj jedince, ke kterému zážitková pedagogika u nás vždy směřuje (Hanuš, Chytilová, 2009 s. 11, 12).

Už Jan Ámos Komenský hovořil o tom, že děti mají být vychovávány k pohybu, otužilosti, samostatnosti což je prospěšné pro jejich zdraví, dále pak k takovým hrám, které budou přínosné pro jejich pozdější pracovní život, a to nejen v oblasti pohybové, ale i duševní, neboť dítě, které se pohybuje, pak lépe myslí, roste a spí (Čapková, 1968, s. 91).

Významný reformní pedagog a spisovatel meziválečného období Eduard Štorch chtěl žáky dostat ze škol do přírody, kde je chtěl dále vzdělávat. Měl za sebou dlouholetou praxi na obecných a měšťanských školách, v nichž dospěl k zárodkům zážitkové pedagogiky, které získal nejen z literatury, ale hlavně ze své praxe pedagoga. Tato myšlenka se mu vnukla do mysli, protože učil v oblastech s těžkým průmyslem (Mostecko, Praha), který měl vliv na zatížení životního prostředí v této oblasti. Jeho pokusem bylo vybudovat dětskou farmu na Libeňském ostrově. Přesvědčení o své pravdě stavěl na výsledcích výzkumu prof. MUDr. Stanislava Růžičky, který hlásal, že tři čtvrtiny nemocí jsou příčinou toho, že lidstvo odvrací tvář od přírody, která mu je přirozená. Štorch prosazoval pohyb na čerstvém vzduchu, jednoduchou zahradnickou práci. Čerpal ze zkušeností z Německa, Francie, Švýcarska, zde byly založeny školky v přírodě, kde se věnovali třem hlavním oblastem (Kapuciánová, 2010, s. 18).

1. Tělesná výchova: pohyb venku, jednoduché řemeslnické práce povinné pro všechny žáky.
2. Duševní výchova: základem je skutečný jev jeho pozorování a postupuje se k myšlenke vlastního potvrzení.
3. Mravní výchova: výchova od sebe ke společnosti, odpovědnosti, sebevládě (Kapuciánová, 2010, s. 18,19).

Dětskou farmu se mu nakonec podařilo zrealizovat a vybudovat v roce 1926, pro potřeby edukace ji stále modernizoval. Byla zde políčka, na kterých žáci pracovali, dále zahrada, kde žáci vysazovali stromy, pěstovali zeleninu a místo k odpočinku, hraní her a ke koupání.

Farma byla kladně hodnocena veřejností a obdivoval ji i Tomáš Garrigue Masaryk (Kapuciánová, 2010, s. 19).

Dalším známým představitelem zážitkové pedagogiky je americký přírodovědec a pedagog Joseph Cornell. Ve své knize *Objevujeme přírodu* píše, že „*prožitkové učení není nic nového*“ (Cornell, 2010, s. 41).

Byla zde napsána jména tří známých myslitelů, pedagogů, v jádru se shodují v jednom, a to je učení prožitkem. Můžeme si klidně říci, že učení prožitkem je učení, ke kterému se znovu vracíme, neboť ho postupně zapomínáme protože, se odcizujeme přírodě, z níž jsme vyšli. Také mimo jiné oblasti lidské činnosti si lidé

v řemeslnických dovednostech dokázali dříve předávat různá řemesla z pokolení na pokolení prožitkem, svými smysly a zručností. Jiný způsob předávání zkušeností některým lidem z důvodu ngramotnosti nebyl znám.

Lesní pedagogika ze zážitků vychází a je základem pro její další činnost v této oblasti edukace. Lesní pedagogika se nenabízí jen pro výuku ve školách, ale i v součinnosti s dalšími pedagogickými obory jako např. v oblasti pedagogiky volného času a pedagogiky sociální (Zátopková, 2016, s. 14).

1.3 Historie lesní pedagogiky

Za průkopníka lesní pedagogiky je považován Josef Cornell, který patří k významným osobnostem environmentální na světě. U nás je pokládán ve většině psaných publikací za prvotního zakladatele myšlenky lesní pedagogiky (Zátopková, 2016, s. 11).

Je autorem Sharing Nature Foundation, v níž je jeho učení přejímáno a přeloženo již téměř do dvou desítek jazyků. Letitým pozorováním dospěl k názoru, že se žáci rychleji a lépe učí v prostředí, jež je vázáno radostí, která umožňuje naplno se vcítit do daného výukového předmětu.

Jeho pojetí plynulého učení radí za sebe čtyři kroky:

- Probuzení a nadšení.
- Zaměření pozornosti.
- Přímý prožitek.
- Sdílení inspirace.

V prvním kroku absence nadšení nemůže vyvolat prožitek. Nadšením je myšlen neuspokojivý zájem a bdělost (Cornell, 2012, s. 15–16).

V druhém kroku Cornell, píše, že jen nadšení nestačí, bez zaměřené pozornosti nemůžeme nabudit vědomí pro vnímání přírody a jiných vjemů.

V předposledním kroku si pomocí smyslů uvědomujeme vše, co je kolem nás to vše vnímáme přímo naší myslí a tím přijímáme přímý prožitek.

Poslední krok Cornell, nazval sdílení inspirace. Je to splynutí s přírodou či daným jevem, kdy si žák uvědomuje své individuální silné prožitky.

Plynulé učení se může realizovat téměř za jakýchkoliv podmínek, v podobě her a jiných aktivit, nemusí se uskutečňovat jen v přírodě, může být jádrem pro

výuku dalších předmětů ve školním prostředí, záleží jen na fantazii, schopnostech a kompetencích pedagoga (Cornell, 2012, s. 16-17).

Cornell ví, že pokud máme u žáků prohlubovat úctu k životu, tak v nich musíme nejprve nastartovat uvědomění, potom může následovat silné a upřímné vcítění, v závěru pak začínáme cítit soulad s přírodou a potřeby všeho živého kolem.

Opíral se o metodu pokusy – omyly, které za svoji dosavadní praxi nasbíral jež jsou pro jeho nynější práci zásadním ukazatelem, z kterého čerpá a pomocí něho dokáže dojít až na vrchol svých cílů. Z metod pokusů a omylů vytvořil soubor znalostí o vzdělávání u kterých zjistil, že utvářejí spořádaný, pružný komplex, který nazval plynulé učení. Toto učení ukazuje možnost, jak využít aktivity směřované k poznávání přírody cíleným a sladěným postupem (Cornell, 2012, s. 12,13).

Průkopníkem může být každý, který se lesní pedagogikou zabývá a přispívá svými poznatky do tohoto rozvíjejícího se mladého oboru edukace, který přichází na svět v šedesátých letech dvacátého století. Postupně se rozvíjel v Americe, její poznatky převzalo Švýcarsko, Německo, Rakousko, dále se lesní pedagogika dostávala i do ostatních evropských států, kde většinu tvoří státy Evropské unie (Zátopková 2016, s. 11).

Česká republika převzala model rakouské lesní pedagogiky v devadesátých letech dvacátého století, které přizpůsobila svým poměrům, zvykům a tradicím. V těchto letech se několik pedagogů z lesnické školy ve Vimperku zúčastnilo vzdělávací akce v Rakousku s cílem, který byl zaměřen na činnost dětí. Za několik let později, a to od roku 2002 se pořádaly semináře pro budoucí lesní pedagogy. Po skončení aktivit školy v roce 2003 přebírá školení a vzdělávání lesních pedagogů Střední lesnická škola v Hranicích a Sdružení lesních pedagogů ČR, kteří se pravidelně zúčastňovali kurzů lesní pedagogiky v Rakousku (Matoušková Prylová in Machar, 2009, s. 75).

Nejvíce se u nás lesní pedagogika začala rozvíjet od roku 2002, kdy se některé lesní instituce začaly tímto směrem orientovat. Gigantem mezi organizacemi, které se lesní pedagogikou zabývají jsou Lesy České republiky, které mají v užívání více jak šedesát procent lesů v ČR. Nepatřily však mezi

první, kteří se lesní pedagogikou po roce 2002 začali zabývat. V prvopočátcích to byla Lesní školka při Městských lesích v Ostravě a taktéž v Karlových Varech, dále pak Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem. V neposlední řadě se lesní pedagogice věnuje i celá řada Městských lesů jako jsou kupříkladu lesy v Chrudimi, Olomouci, Hradci Králové, Prahy, Vojenské lesy a statky, posléze i majitelé a vlastníci lesů (Matoušková Prylová in Machar, 2009, s. 75).

Dalo by se říci, že lesní pedagogika čerpá ze zkušeností, ze kterých zároveň vychází i přesto, že je mladým vědním oborem. Má za sebou bohatou činnost, na které staví své dílčí cíle, jež ji posilují a táhnou vpřed.

Její definici nenajdeme v naší ani v evropské legislativě, přesto byla v prvním jarním měsíci v roce 2010 zástupci Lesů České republiky, Ministerstva zemědělství a jiných lesnických institucí podepsána listina, jejímž obsahem jsou principy, které vedou jednotlivé individuální lesnické instituce používat společnou řeč a pravidla v problematice a oboru lesní pedagogiky (Kapuciánová, 2010, s. 12).

Naši sousedé v Rakousku mají za povinnost podporovat a zajišťovat lesní pedagogiku. Poskytovatelem záruky je ministerstvo lesnictví, zemědělství, vodního hospodářství a životního prostředí s takovým cílem, který zaručuje účast každého žáka během školní docházky alespoň na jednom z programů lesní pedagogiky (Kapuciánová, 2010, s. 12).

1.4 Lesní pedagogika v EU

Lesní pedagogika není zakomponována v evropské legislativě. V evropském formátu je rozvíjena jen základním lesnickým dokumentem Evropské unie. Hlavním cílem tohoto dokumentu je propagace významu lesního hospodaření na všech jeho úrovních, který vede k trvale udržitelnému rozvoji. Dosažení těchto cílů, které směřují ke vzdělávání v dané oblasti je úkolem právě lesní pedagogiky a lesních pedagogů.

Z podnětu rakouských a německých lesních pedagogů je založena evropská databáze lesních pedagogů, jejímž významným krokem je výměna praktických zkušeností, činností v oblasti lesní pedagogiky se všemi zúčastněnými státy Evropy (Matoušková Prylová in Machar, 2009, s. 77).

V letech 2004 až 2007 se uskutečnily první mezinárodní programy zaměřené na lesní pedagogiku „Pedagogické aktivity v lese – koncepce semináře pro lesníky“ – PAWS (Pädagogische Arbeit im Wald – ein Seminarkonzept für Förster). Daný program byl naplněn v souladu s programem Leonardo da Vinci, kterého se účastnilo šest evropských států – Česká republika, Finsko, Německo, Rakousko, Slovensko, Velká Británie. Za Českou republiku se na tomto programu podíleli účastníci z Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem a Střední lesnická škola v Hranicích (Matoušková Prylová in Machar, 2009, s. 77).

Program se věnuje sestavení obsahu připravených seminářů, které sjednocují, posilují a podporují lesní pedagogiku.

Prvním výstupem je návod k různým činnostem v oblasti lesní pedagogiky, který si každý může přizpůsobit potřebám pro svoji lesní aktivitu.

Druhým výstupem je kniha, jejíž hlavní obsahovou složkou je soustava poznatků pedagogiky, didaktiky, psychologie, historie a metody lesní pedagogiky. Kniha je určena lesním pedagogům kde moderní forma zpracování nutí čtenáře k aktivnímu přemýšlení (Matoušková Prylová in Machar, 2009, s. 77).

V prosinci 2008 začíná program s mezinárodní účastí „Case forest: pedagogic towards sustainable development“. Hlavním cílem je povzbudit u žáků zájem o trvale udržitelný rozvoj za pomoci jejich pedagogů. Aktéři programu pedagogům sestaví příručku, která jim bude návodem a poradcem v této oblasti edukace. Základem příručky je vyučovací technika z Finska a praktická zkušenost lesních pedagogů z pobaltských zemí. Je zde přijata i zkušenost z České republiky a Slovenska (Matoušková Prylová in Machar, 2009, s. 78, 79).

1.5 Evropský týden lesů v rámci lesní pedagogiky

Většinu států Evropské unie a několik dalších států pořádají ve svých zemích pro širokou veřejnost ve spolupráci s lesníky Evropský týden lesů, který se poprvé uskutečnil ve dnech 24. – 28. října 2008 a stává se tak stěžejním, významným činitelem pro další vývoj této akce pro budoucnost.

Hlavním záměrem Týdne lesů je pozvednout u všech lidí účast na enviromentálních problémech s cílem, který probudí náklonnost k přírodě,

k lesům a k rozváznému počínání člověka v oblasti ochrany přírody vůbec. Lesníci tuto svoji činnost prezentují prostřednictvím expozic, vzdělávacích akcí, různými soutěžemi, pracovními činnostmi, kde námětem je například úklid lesa nebo vysazování lesních stromků. Samozřejmě stěžejním činitelem v této oblasti je lesní pedagogika. Týden lesů každoročně probíhá v Estonsku, Slovensku, Slovinsku, tyto státy každý rok přijdou s novými nápady, které se stávají podkladem pro téma v dané oblasti (Matoušková Prylová in Machar, 2009, s. 78, 79).

1.6 Cílové skupiny lesní pedagogiky

V převážné části států, které se zabývají lesní pedagogikou, se soustřeďují na děti základních škol, pro které zde připravují téměř zdarma programy spojené s danou problematikou. V Estonsku se soustřeďují na děti mateřských škol a také na získávání nových, aktualizovaných poznatků pro jejich učitele. Ve spolkové zemi Německa v Brandenbursku se kromě dětí školního věku oslovují v oblasti spojené s lesní pedagogikou také i lidi z politického, kulturního a veřejného života. Ve Finsku mají lesní pedagogiku zanesenou i ve školním vzdělávacím programu, kde je nutná participace lesního odborníka s učiteli (Matoušková Prylová in Machar, 2009, s. 78).

Naše příroda je otevřena všem lidem, a to dětem od útlého věku až po nejstarší obyvatele naší planety. Každý tento člověk má jiné vědomosti o přírodě, o lese, které nemusí korigovat individuálně s jejich zájmy. U každé skupiny je nutné přizpůsobit vzdělávací program jejímu věkovému složení a individuálním schopnostem účastníků (Kučerová, Řehořová, 2015, s. 15).

Klíčovým prvkem pro tuto činnost je motivace, která je důležitá pro dosažení požadovaných cílů v dané oblasti, kterou v našem případě tvoří lesní pedagogika. Další složkou je zapojení svého vědomí, následné vcítění se do přírody a pochopení její zákonitosti. Důležitým činitelem je individuální nebo skupinový program, který je založený na hromadné spolupráci zúčastněných. Do těchto programů bývají zařazeny různé pohybové aktivity, hry, které se prokládají s vědomostními aktivitami a jinými činnostmi. Nesmí se zapomínat na ztvárnění vlastních názorů, uznání, podpory, vyhodnocení a zpětnou vazbu (Kučerová, Řehořová, 2015, s. 15).

1.7 Rozdělení cílových skupin

Předškolní věk – skupinu tvoří děti od tří do šesti let. Děti této nejmladší věkové skupiny dokáží poměrně brzy vnímat aktivitu, která je jim předložena. Musí se dbát na to, že je nutné tyto aktivity často měnit, protože tak malé děti neudrží dlouhodobě pozornost u jedné činnosti. Zapojeno musí být smyslové poznávání lesa dětmi, které se prokládá pohybovými aktivitami. Důležité je sestavení a včasné prostřídání aktivit, které jsou orientované na pohyb a na myšlení (Kučerová, Řehořová, 2015, s. 15, 16).

Mladší školní věk – týká se dětí od šesti do deseti let, to znamená první až čtvrtá třída základní školy. Nejlepší motivací pro žáky tohoto věku je hra, žáci jsou sami zapálení pro takovou činnost, kde mají přemíru volnosti, která je podněcuje k poznávání lesa (Kučerová, Řehořová, 2015, s. 15, 16).

Střední školní věk – tvoří ji žáci od deseti do dvanácti let, tedy pátá až šestá třída. Žáci již mají základní vědomosti o lese. Jsou zvědaví a často kladou otázky k danému tématu. Tato skupina je nejvíce zralá k tomu, abychom jí ukázali uchvacující obraz a odkaz pozorované přírody. Předepisují se pohybové činnosti a hry pro daný věk a plnění běžných individuálních úkolů. Žáci pracují ve skupinkách, podílejí se na výzkumech, z nichž dokáží vyvodit vlastní úsudky. Mají radost z nových odbornějších poznatků (Kučerová, Řehořová, 2015, s. 15, 16).

Starší školní věk – jsou žáci od dvanácti do patnácti let, to jsou žáci sedmé až deváté třídy. Práce se skupinou je obtížnější než u předchozích skupin. Žáci jsou někdy stydliví a nechtějí dát najevo svůj názor. Důležité je u těchto žáků najít způsob vhodné motivace, která je přivede k zájmu o les a přírodu. Důležité pro tuto skupinu je objevení vlastního prožitku. Rozdělení třídy do skupin a následné zadání úkolů je u adolescence důležitou a nedílnou součástí pro úspěšnou práci lesního pedagoga (Kučerová, Řehořová, 2015, s. 15, 16).

Střední školy – týká se žáků patnácti až osmnácti let. Projevuje se kladná spolupráce s žáky. Žáci by měli být schopni v malých skupinách sami něco vytvářet v podobě zkoumání, počítání a měření hodnot. Tématu, které probírají, se věnují po celou dobu programu s tím, že ho zabírají více do šířky (Kučerová, Řehořová, 2015, s. 15, 16).

Dospělí – daná skupina nebývá problémová, své činnosti se může věnovat víc do hloubky. Důležité je zjistit zaměření skupiny, míru vzdělání v oblasti lesní pedagogiky celé skupiny případně i jednotlivců. Předností těchto skupinek může být i soutěžení (Kučerová, Řehořová, 2015, s. 15, 16).

Rodiče s dětmi – rodiče jsou plně zapojeni do dětských činností, kde většinou převládají hry. Rodiče jsou nápomocni lesním pedagogům k porozumění a přenesení zážitku do vědomí svého dítěte. Děti zase na oplátku pomáhají rodičům odtrhnout se od starostí běžného dne v naší hektické uspěchané době (Kučerová, Řehořová, 2015, s. 15, 16).

V České republice se lesní pedagogika nejvíce zaměřuje na žáky mateřských, základních a středních škol, dále mimo jiné lesní pedagogika dokáže stavět a orientovat své programy směrem k osobám handicapovaným a k dětem ze sociálně znevýhodněného prostředí (Matoušková Prylová in Machar, 2009, s. 75).

Lesní pedagogové vytvářejí pro své žáky širokou škálu činností, které probíhají přímo v lesním prostředí. Na druhou stranu lesní pedagogové jsou autory různých programů u příležitosti expozic a veletrhů s lesní tematikou jako jsou Natura Viva v Lysé nad Labem, Silva Regina v Brně, Země živitelka aj. (Matoušková Prylová in Machar, 2009, s. 75).

Tyto čínorodé akce přibližují široké veřejnosti atmosféru lesa a také každodenní činnost lesníků v podobě her, pohybových aktivit (Matoušková Prylová in Machar, 2009, s. 75).

1.8 Současnost

Dětem v dnešní době chybí kontakt s přírodou, který jim zabezpečoval vždy zdravý pohyb na čerstvém vzduchu, kde si mohly hrát a získávat zkušenosti důležité pro jejich další vývoj. Postrádají hry pohybové, hlavně hry v přírodě na základě tvořivého myšlení (Poláková, Jurisová, Stolariková, 2016, s. 11).

Děti potřebují více pohybu, kontaktu s přírodou, aby ji vnímaly tak, jak si to příroda zaslouhuje. Tento problém není závislý na dětech, ale právě na nás dospělých (Poláková, Jurisová, Stolariková, 2016, s. 11).

Lesní pedagogika je v naší republice propagována lesnickými organizacemi, kde v popředí stojí Lesy České republiky a Ústav pro hospodářskou úpravu lesů dále pak některé lesnické střední školy. Do popředí zájmu o lesní pedagogiku se

dostávají i soukromé lesy a městské lesy, které se aktivně účastní na spolupráci s veřejností. V každé této organizaci se nachází proškolený a kvalifikovaný člověk v oblasti lesní pedagogiky, který za ni i odpovídá. Nesmíme zapomenout, že i žáci na středních lesnických školách, jsou motivováni a spojováni s lesní pedagogikou (Poláková, Jurisová, Stolariková, 2016, s. 11).

Lesní pedagogika je určena všem věkovým skupinám, také žákům se speciálními potřebami a osobám handicapovaným (Poláková, Jurisová, Stolariková, 2016, s. 11).

1.8.1 Lesní pedagogika v systému školství České republiky.

Kurikulární dokumenty českého školství podporují aktivity v oblasti vzdělávání v souvislosti s lesní pedagogikou. Tyto aktivity jsou přijatelné pro uskutečňování školních vzdělávacích programů, zadaných rámcových vzdělávacích programů a v neposlední řadě zapadají do průřezových témat i klíčových kompetencí. Tohle vše u žáka rozvíjí jeho kladný náhled na budoucnost, upevňuje se jeho osobnostní růst, který vede k environmentálnímu smýšlení a uplatnění získaných vědomostí v životě což je jeden z mnoha cílů lesní pedagogiky (Palacká in Machar, 2009, s. 83).

Klíčové kompetence, které lesní pedagogika prohlubuje a nabízí vedou také k uplatnění a začlenění jedince do společnosti tím, že učí žáky poznávat les a chápat zákonitosti trvale udržitelného hospodaření. Klade důraz na problematiku životního prostředí tak, aby ji žáci vždy chápali a kladně vyhodnocovali. Žáci si při pohybu v přírodě osvojují sociální a komunikativní kompetence, protože většinou spolupracují ve skupinkách. Dále si pak žáci prohlubují své praktické dovednosti, když například zhotovují krmítka, tak si tím upevňují své klíčové kompetence. Do občanských kompetencí si žáci vnesou odpovědnost k přírodě, její hodnotě, dokáží vnímat to, že člověk s růstem své populace a zároveň rostoucí globalizace přírodu vědomě i nevědomě poškozují, musí pochopit, že záleží na každém z nás jak přírodu a její bohatství budeme chránit nejen pro nás, ale i pro nastávající generace (Palacká in Machar, 2009, s. 84).

Lesní pedagogika se může využívat a v celé řadě vyučovacích předmětů jako jsou například, matematika, zeměpis, chemie, fyzika, tělesná výchova, odborné předměty (Palacká in Machar, 2009, s. 85).

Významným činitelem pro výukový program jsou ambice, které pomáhají vytvářet klíčové kompetence. K těm patří kompetence občanské, pracovní, personální, sociální, komunikativní, k řešení problémů, a hlavně k učení. Tyto jmenované kompetence se napříč navzájem mísí. Při vzájemné komunikaci a při řešení různých otázek spjaté s problémy lesní pedagogiky jsou prohlubovány a zároveň rozvíjeny (Dudík, Lišková, 2013, s. 7).

K průřezovým tématům v oblasti vzdělávání můžeme dosadit vše co souvisí s člověkem a to je např. zdraví, příroda, společnost, práce.

Dále pak si osvojí mediální, environmentální výchovu, mediální osvětu. Cílem je, aby žák pochopil a osvojil si znalosti v oblasti Environmentálního vzdělávání, vzdělávání pro udržitelný rozvoj (Dudík, Lišková, 2013, s. 7).

Důležitým ukazatelem vzdělávání v oblasti lesní pedagogiky je sebehodnocení lesního pedagoga, který je vázán k uskutečnění programu, přednášky, kdy si on klade otázky, zda třída či jednotlivci pracovali dobře, zda byli dostatečně motivováni a jestli získané vědomosti odpovídají věku skupiny, třídy či jednotlivcům. Dále pak hodnocení mohou provádět odborní posuzovatelé a v neposlední řadě může hodnocení probíhat formou náslechu, kdy si pak oba pedagogové proběhlou přednášku prodiskutují, vyhodnotí a společně hledají cesty, které vedou ke splnění jejich dalších cílů (Jurčíková, 2014, s. neuvedena)

Hodnotně sestavený program v oblasti environmentální výchovy by měl zahrnovat následující cíle.

- žáci musí mít radost z dobře vykonané práce, které je zároveň baví a naplňuje
- program musí zaujmout tak, aby se zlepšil žákův přístup v jeho chování
- praktická činnost žáka by neměla v programu chybět
- žáci by měli umět prosazovat nově získané zkušenosti v oblasti s environmentální problematikou
- nastavení programu odpovídá potřebám žáků, kdy je respektována jejich věková skupina
- cíle programu a výstup učitel žákům musí sdělovat na počátku programu

- žákům vštípit pravidla pro udržitelný způsob života
- atmosféra, nálada a okolí ať již vnitřní nebo venkovní musí vhodně odpovídat dané problematice
- se vzděláváním začínat již v ranném věku
- programy by měly ukazovat tvář dnešního světa a problému s ním spojené v oblasti environmentální politiky
- program by měl být součástí rámcového vzdělávacího programu
- školitel by měl být dokonale připraven a jeho vzhled a chování by mělo být v souladu s vystupováním, tak jak je společností od něho očekáváno (Jurčíková, 2014, s. neuvedena).

1.9 Environmentální edukace

Lesní pedagogika je v podstatě určitá forma environmentální výchovy. Environmentální výchova pod zkratkou EVVO se ztotožňuje s nejpoužívanějším pojmem ekologická výchova.

Je možné ji od kořenů vylíčit jako záměrné pedagogické snažení s cílem, jenž směřuje žáky a širokou veřejnost k osvojení si získaných poznatků, postojů, názorů, aktivit, které člověka vedou k osvětě, respektu, vážnosti, poddajnosti k zákonům přírody (Krejčířová, Treznerová, 2010, s. 8).

Environmentální výchova připravuje jedince k cítění a chápání přírody, vývoje jejího ekosystému, stavu udržitelného rozvoje, a to vše nejen pro naši generaci, ale i s odkazem pro generace budoucí.

Cílem musí být, aby člověk environmentální výchovu řadil do popředí svých celoživotních zájmů, nejen tím, že se účastní různých ekologických aktivit, ale hlavně svým každodenním přístupem běžného dne, kde uspokojuje své potřeby a potřeby svého okolí, neboť pro něho musí být důležité, v jakém prostředí žijeme my a co po nás zůstane pro další pokolení (Krejčířová, Treznerová, 2010, s. 8).

Člověk od nepaměti využívá přírodu jako svého služebníka. Vlivem globalizace a rozpínavosti lidské činnosti se začaly zhoršovat podmínky ve všech oblastech životního prostředí. Právě proto si lidstvo v posledních desítkách let stále více uvědomuje důležitost nápravy způsobené jeho činností směrem k přírodě. Člověk si devastaci přírody plně uvědomuje a je si vědom, že pokud

nepřijme podmínky, které vedou k nápravě, bude omezena kvalita života lidského pokolení (Jílková, Slavík in Assenza, 2007, s. 80).

Měli bychom také žáky mimo základní předměty ve školách více učit biologií, která se zaměřuje směrem k environmentální edukaci. Žijeme v době, kdy by environmentální edukace měla patřit do popředí zájmů škol a zároveň žáků. Právě ona ovlivňuje životní prostředí, ve kterém nyní žák vyrůstá. Tato otázka není jen pro školy, ale odráží se v hospodářských, sociálních a ekonomických sférách, které se široce s environmentální problematikou propojují. Výroba statků, které člověk užívá ve svém životě ovlivňuje vždy nějakým způsobem životní prostředí. Udržet životní prostředí v optimálním stavu je velice nákladná činnost, jak pro stát, tak pro různé organizace. Právě proto je důležité vzdělávat žáky v oblasti environmentální edukace již od předškolního věku (Jílková, Slavík in Assenza, 2007, s. 80).

Výrobou různých statků vznikají vedlejší nežádoucí škodlivé účinky, které přírodě neprospívají. Společnost se poptává po určitém statku, uspokojením poptávky vzniká vlastně spotřeba s negativními vlivy. Výrobce ve své podstatě dělá jen to, co spotřebitel žádá. Environmentální politika se zde pak střetává s narůstajícím vzestupem životní úrovně společnosti (Jílková, Slavík in Assenza, 2007, s. 113).

Úkolem není pozastavení výroby, ale nalezení cesty a cíle, kdy tyto negativní vlivy budou přírodu zatěžovat co nejméně. Toto řeší různá nařízení, předpisy, pokuty atd. Problémem je, jak vyřešit otázku, která se týká životního prostředí. Trh neumí vyřešit cenu jednotlivých vstupních položek jako je vzduch, voda, půda. Dalším a závažným problémem je i korupční ukazatel, činnost různých nátlakových skupin a také zamlčování, pozdržení vzniklého problému v době, ve které se již měl dávno řešit. Ekonomické kroky v podobě úlev z daní, poplatků, různých subvencí a jiných jsou také cestou k ochraně přírody (Jílková, Slavík in Assenza, 2007, s. 113).

Lidstvo je na ochraně životního prostředí velice závislé, a právě životní prostředí má nezlomné hranice, za které člověk nemůže. Na každém z nás, jež tvoříme současnou společnost je abychom tyto hranice nepřekračovali (Jílková, Slavík in Assenza, 2007, s. 113).

Prostředky ve sféře informovanosti veřejnosti prostřednictvím různých propagačních materiálů, aktivit, a začleňování veřejnosti do problémů spjaté s ochranou přírody jsou nepostradatelnými nástroji k tomu, jak motivovat a získat co největší škálu široké veřejnosti nejen z řad vzdělávaných, ale i z řad pedagogických, odborných pracovníků a zaměstnanců různých firem ve veřejném či soukromém sektoru.

Hlavním cílem je informovat, vychovávat, vzdělávat veřejnost v různých úhlech pohledu po stránkách ochrany přírody v České republice. Přispívat k nabývání vědomost týkajících se zásad v oblasti ochrany přírody a tuto veřejnost široce do tohoto rámce začlenit následovně:

- zaznamenávala a dokázala zhodnotit stav našeho životního prostředí
- aby veřejnost měla povědomí o přísně chráněných území v České republice, aby dokázala posoudit jejich význam, hodnoty na historické a odborné úrovni
- mít přehled o různých opatřeních prováděných státem a nevládními organizacemi, které vedou k dosažení lepší situace směrem k ochraně přírody a do tohoto dění veřejnost i včlenit
- čerpání dotačních titulů směrem k ochraně přírody a krajiny a možnosti jejich využití
- jak správně a ekologicky využívat trávení volného času v přírodě
- využívat možností ke kooperaci a spolupráci s neziskovými organizacemi a s dalšími kulturně společenskými organizacemi v rámci ekologického vzdělávání (Machar, 2014, et al, s. 117, 118).

1.10 Ekologická gramotnost, myšlení a svědomí

Environmentální edukace je v drtivé většině rozvinutých zemích jednou s uskutečněných myšlenek pro předškolní, základní, střední a vysokoškolské vzdělávání, kde jsou pokládány a zodpovězeny otázky přiměřené věku žáka či studenta z oblasti environmentální výchovy (Krejčířová, Treznerová, 2010, s. 9).

Cílem environmentální edukace jsou dokonalé znalosti z této oblasti a jejich stálá aktualizace.

Člověk by měl v sobě cítit nejen obecné svědomí, ale i svědomí k přírodě a ekologii, které mu velí chránit přírodu, její bohatství a vytvářet osvětu v této oblasti ochrany přírody (Krejčířová, Treznerová, 2010, s. 9, 10).

Pokud toužíme po zdravé přírodě, chceme i my být zdraví a svěží tak musíme i ekologicky myslet. To znamená ctít přírodní zákonitosti, důsledně čerpat z poznatků našich předchůdců, využívat jejich zkušeností a zároveň si nastudovat základní ekologická pravidla (Krejčířová, Treznerová, 2010, s. 9, 10).

Žáky můžeme motivovat směrem k environmentálním otázkám při jejich každodenní činnosti ve škole, a to ve vyučovací hodině, na výletě, na procházce (Krejčířová, Treznerová, 2010, s. 9, 10).

1.10.1 Žáci v oblasti environmentální výchovy by měli znát:

- nacházet způsoby k vyluštění otázek spojených s životním prostředím
- dokázat recenzovat a ocenit poznatky z oblasti životního prostředí
- osvojit si různé dovednosti a kompetence pro setrvávání a zdržování se v přírodě
- cítit potřebu přírody pro člověka, hlavně pro jeho rozvoj a další žití vzhledem k životnímu prostředí a zároveň si uvědomovat globální problémy, které se podepisují na neblahé kvalitě životního prostředí
- dbát na spojitost člověka s přírodou po stránce vývoje, poučit se z předešlých chyb a soustředit se na současné a budoucí problémy v oblasti životního prostředí
- jednat zodpovědně směrem k přírodě a životnímu prostředí při každodenních činnostech
- dávat najevo poddajnost a respekt k formám všeho života v přírodě
- zhodnocovat půvab prostředí a přírody kolem sebe (Krejčířová, Treznerová, 2010, s. 9,10).

1.10.2 Náměty environmentální výchovy:

- nakládání s odpady a jejich třídění
- nukleární energie
- obnovitelné, alternativní a neobnovitelné zdroje
- ochrana přírodního bohatství
- problémy s ozonovou dírou

- udržitelnost rozvoje
- oteplování naší planety
- devastace přírody, atmosféry, spodních vod (Krejčířová, Treznerová, 2010, s. 9,10).

Cílem společnosti musí být, aby dokázala děti již od útlého věku vychovávat v otázkách spojených s environmentální výchovou tak, aby jim nebyla dána šance k osvojení si negativních návyků v oblasti problematiky životního prostředí. Stěží by se pak tohoto případného zlovyku v dospělosti zbavovaly (Krejčířová, Treznerová, 2010, s. 10–12).

1.10.3 Historie environmentální výchovy

Ochrana přírody je relativně mladý vědní obor, který se začal rozvíjet asi před třiceti lety i přesto, že první snahy a zmínky o tomto oboru se datují asi o tři století zpět, kde se ochrana přírody soustředila spíše na lesnictví, které za tuto dobu vychovalo mnoho odborníků, kteří čerpají z dlouholetých zkušeností svých předchůdců. Jak již bylo napsáno ochrana přírody je mladý vědní obor a potřebuje vlivem globalizace stále nové a zkušené odborníky v dané problematice, kterých v současné době není příliš mnoho (Machar, 2014, et al, s. 41).

V naší republice přispíval časopis ABC do kolébky ekologické výchovy svými články, které se staly jedním z možných klíčků jejího zrodu, kde tehdy svým významem a obsahem, motivovaly několik desetiletí mnoho čtenářů kladným přístupem k otázkám ekologie (Krejčířová, Treznerová 2010, s. 8).

Z podnětu Jana Čerovského, tehdejšího redaktora vznikaly koncem padesátých let dvacátého století tzv. Hlídky na ochranu přírody (HOP). Dále pak vznikly Pionýrské hlídky v oblasti ochrany přírody, které prezentují jinou podobu zájmového působení mládeže (Krejčířová, Treznerová 2010, s. 8).

Redakce časopisu ABC vypsala v roce 1969 pravidla pro perspektivní soutěž Detektivové v přírodě, v níž spolupracovala se Státním ústavem památkové péče a ochrany přírody. Tato soutěž se orientovala především na praktickou činnost účastníků, která je vedla k chápání otázek spojené s životním prostředím, přírodou a povzbuzením zájmů dětí o přírodu (Krejčířová, Treznerová 2010, s. 8).

Z hlediska evoluce naší krajinné a teritoriální oblasti ochrany přírody a její pojetí v České republice je na místě podtrhnout několik datovaných událostí a mezníků minulých dob.

V dřívějších dobách byla deklarována ochrana některých oblastí, ale ta měla spíše za účel chránit práva na soukromí majetek, například na dřevo, ryby zvěř. Orientovala se hlavně na pytláctví a na krádež dřeva v lesích (Machar, 2014, et al, s. 127).

V období romantismu byla u nás na vyznačených místech zřízena první území ochrany přírody.

Žofínský prales se stal úplně prvním chráněným územím, který si na svém mocnářství založil Jiří Augustin Languelval – Buquoy a to 28. 08. 1838. Téhož roku dále založil druhé chráněné území pod názvem – Hojná voda.

Dalším průkopníkem v této oblasti se stal kníže Jan Schwarzenberk, který rokem 1858 zřizuje rezervaci Boubínský prales.

Do doby, než vznikl samostatný Československý stát v roce 1918, bylo takto uceleno asi na dvacet přírodních rezervací.

Po tomto datu se soustřeďovala péče i na oblast směrem k ochraně přírody. V předválečných letech 1938 bylo založeno 142 přírodních rezervací, které se dělily na rezervace přísné a částečné.

První specifický zákon o ochraně přírody byl přijat v roce 1956, který ve svém obsahu také kategorizoval daná chráněná území. Český ráj byl vyhlášený první chráněnou krajinou oblastí v roce 1956 a prvním národním parkem se stává v roce 1963 Krkonošský národní park (Machar, 2014, et al, s. 127).

Se sametovou revolucí v roce 1989 přišly změny a v oblasti ochrany přírody jejich renovace a oživení, neboť zákon z roku 1956 sice poskytoval jasné zásady v dané oblasti ochrany přírody, ale nedokázal zabránit v určitých směrech činům, které vedly k znehodnocení přírodního bohatství v naší republice, proto v roce 1990 vzniká Ministerstvo životního prostředí, které rokem 1992 schvaluje nový zákon o ochraně přírody a krajiny (Machar, 2014, et al, s. 127).

Se vstupem České republiky do Evropské unie 1. května 2004 bylo potřeba před tímto datem sladit právní řád naší republiky se soustavou evropského komunitárního práva. Důležitým a stěžejním úkolem bylo přenesení a naplnění

dvou významných směrnic EU v oblasti ochrany přírody, které se týkaly ochrany volně žijících ptáků a živočichů jejich stanovišť a ochrany volně rostoucích rostlin.

Dále pak byla vypracována soustava NATURA 2000, která měla k sobě připojit systém tehdejších chráněných území (Machar, 2014, et al, s. 127).

1.10.4 Soustava NATURA 2000

Natura 2000 je kompaktní evropský systém daného teritoria s určenou úrovní ochrany, které zabezpečuje zachování stávajících stanovišť, také stanovišť živočichů v jejich přirozeném prostředí dále pak zajišťuje pro potřeby ochrany různých druhů případné obnovení jedinců s ohledem na život v jejich přirozeném prostředí (Machar, 2014, et al. s. 45, 46).

Cílem a náplní Natura 2000 je ochrana ptáků žijících volně v přírodě vyskytujících se na území EU včetně jejich stanovišť.

Každý členský stát EU je zavázán povinností k tomu, aby přijal účelné prostředky, které znemožní ničení a narušování teritoriálních stanovišť a stanovišť druhů, kde zároveň bude zamezeno rušení dotčených druhů, kteří v tomto teritoriu žijí (Machar, 2014, et al, s. 128, 129).

1.11 Vznik soustavy NATURA 2000 v České republice

Vstup České republiky do Evropské unie se stává počátkem k položení základního kamene pro vznik soustavy Natura 2000 na ploše našeho státu. Bylo potřeba zjistit a zaznamenat obrovské množství dat, informací v oblasti biotopů na našem území. Na této činnosti se největší mírou podílel ojedinělý program celostátního významu, na kterém se podílely desítky odborníků s mapováním biotopů, určitých rostlin a živočichů. Na podkladě jejich práce a zjištěných dat byla vytýčena místa, jež mají zabezpečit ochranu biotopů a navržených druhů. Navržená místa jsou posléze zahrnutá do Národního seznamu. Ten stanovila vláda nařízením, ve kterém jsou uvedeny patřičné a potřebné identifikační údaje dané lokality. Ministerstvo životního prostředí ČR předložilo tento Národní seznam Evropské komisi, která po rozhodnutí začlenila tyto oblasti do evropského seznamu, které pak vláda znovu vyhlásila svým nařízením. Vládní nařízení, které

se týká vyhlášení významných evropských lokalit vložených do evropského seznamu má číslo 208/2012 Sb. (Machar, 2014, et al. s. 129, 130).

Koncem roku 2013 bylo u nás deklarováno 41 ptačích lokalit, které pokrývají asi 9 % plochy České republiky. Souběžně je v naší republice deklarováno 1075 evropsky významných oblastí, které zabírají asi 10 % plochy naší republiky (Machar, 2014, et al. s. 129, 130).

II. Praktická část

V praktické části bude vypracována příprava na vyučovací jednotku lesní pedagogiky. Vyučovací jednotka bude připravena pro žáky středních škol, všichni žáci budou edukováni jako začátečníci. Po skončení vyučovacího dne všichni účastníci obdrží certifikát, kde bude mít každý žák napsáno, že se zúčastnil edukace a aktivit v oblasti s lesní pedagogikou.

Vstup do lesa je obcí Senice na Hané písemně povolen. Obec oplátkou za sázení stromků sponzoruje ceny nejlepším třem trojicím, za umístění v didaktickém testu a psací pera s logem lesní pedagogiky pro účastníky, kteří se v tomto testu neumístili. Cestu autobusu a svačiny žákům hradí škola z fondu SRPŠ.

1.12 Příprava na vyučovací jednotku

Předmět: lesní pedagogika

Vyučující: lesní pedagog

Email: mikislu@seznam.cz

Škola: SPŠ a SOU Uničov

Učební obor: Opravář zemědělských strojů 4155H/01

Datum: 18.4.2019

Ročník: 2.B

Počet žáků ve třídě: 18

Stupeň pokročilosti: začátečníci

Učební den: 105

Počet hodin učebního dne: 7 hodin

Pracoviště: les ve vlastnictví obce Senice na Hané

Přestávky: po každé vyučovací hodině 10 minut, po 2 hodinách 15 minut,
po 5 hodinách 30 minut,

Učební den: 420 minut

Tematický celek: základy lesní pedagogika viz. aktivity 1–6

1.13 Vyučovací jednotka

Téma:

Aktivita 1 – základy lesní pedagogiky

Aktivita 2 – myslivost

Aktivita 3 – lesní plody a stromy

Aktivita 4 – sázení stromků

Aktivita 5 – zhotovení části ochranného plotu

Aktivita 6 – zpětná vazba, didaktický test

Výukové cíle:

Cíl k aktivitě 1 – žáci dokáží vysvětlit pojem lesní pedagogika, její cíle, strategii a prospěšnost pro celou společnost, žáci pracují ve skupinách, diskutují

Cíl k aktivitě 2 – žáci dokáží objasnit postavení myslivosti ve společnosti

Cíl k aktivitě 3 – žáci dokáží pojmenovat vybrané lesní plody a stromy

Cíl k aktivitě 4 – žáci sází v lese mladé stromky, manipulují s nářadím, dodržují bezpečnost práce, pracují ve dvojicích

Cíl k aktivitě 5 – žáci postaví kolem stromků část ochranného plotu, dodržují bezpečnost práce, pracují v trojicích

Cíl k aktivitě 6 – žáci vypracují didaktický test v lesním prostředí, spolupracují ve skupinkách

Pomůcky a nářadí: k dispozici u každé aktivity

Prostředky: les a lesní tábořiště

Vyučovací metody:

1. Diskuse, výklad,
2. Metody názorné – předvádění názorné pracovní činnosti, Heuristický rozhovor, instruktáž
3. Rozhovor, diskuse, metody praktické – předvádění pracovní činnosti, metody názorné – předvádění skutečných předmětů

Zvláštní didaktická hlediska:

- důraz kladen na bezpečnost práce
- po ukončení učebního dne dodržet hygienu a čistotu rukou (prostředky a hygienické potřeby na opláchnutí rukou budou nachystány v mikrobuse)
- aktivizovat, motivovat žáky průběžnými otázkami k danému tématu, a to zejména při aktivitách 3,4,5

Organizační forma výuky:

- skupinová
- výukový den bude zahájen ve školní třídě pak se třída přesune do lesa v katastru Senici na Hané
- učební den 6.00 – 13.00
- program je připraven na květen, červen, září

Obrázek 2.1 Směrová tabule k místu konání (foto autor)

Obrázek 2.2 Celkový náhled místa konání (foto autor)

Obrázek 2.3 Přístupová cesta k místu konání (foto autor)

Tabulka 2.1 Přehled výukové jednotky

Čas	Rozvržení výukového dne	Doba trvání [min]
6.00	Zahájení výukové jednotky	
6.02	Pozdrav s učitelem	2
6.05	Docházka	3
6.35	Přejezd do lesa v Senici na Hané	30
6.38	Seřazení žáků	3
6.45	Proškolení BOZP	7
6.50	Převlečení do pracovního oděvu v autobusu	5
6.55	Přesun na místo konání akce	5
7.00	Nástup, přivítání a seznámení se s lesním pedagogem	5
7.00	Lesní pedagog seznámí žáky s cílem učebního dne	5
7.05	Přestávka	10
7.15	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivita 1 - Základy lesní pedagogiky - Žáci dokáží vysvětlit pojem lesní pedagogika, její cíle, strategii a prospěšnost pro celou společnost, žáci pracují ve skupinách, diskutují - Lesní pedagog použije metodu přednášky v druhé části pak metodu diskuze - Žáci naslouchají a zapojují se do diskuze - Žáci si osvojují nové poznatky - Motivace žáků – diskuze - Popis aktivity - Lesní pedagog žákům vysvětluje pojem lesní pedagogika, její vznik, cíle, strategii a prospěšnost pro celou společnost 	45

	<ul style="list-style-type: none"> - Lesní pedagog rozdá žákům stručný propagační materiál s tématem ochrany lesa - V druhé polovině vyučovací hodiny žáky rozdělí do skupin po šesti žácích, k tomu, aby si materiál krátce prostudovali a připravili si otázky k diskuzi - Na toto téma pak s žáky diskutuje - Pomůcky – propagační tiskopisy 	
8.00	Přestávka	15
8.15	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivita 2 - Myslivost - Žáci dokáží objasnit postavení myslivosti ve společnosti - Lesní pedagog použije metody slovní, vyprávění a problémový výklad - Žáci naslouchají a odpovídají na otázky - Žáci si osvojují nové poznatky - Motivace žáků – otázky k tématu - Popis aktivity - Lesní pedagog v úvodu seznámí žáky se základy myslivosti, jejími tradicemi, zvyky a obyčeji, vysvětlí její problematiku, vyjmenuje zvěř, která nejvíce způsobuje škody na lesních porostech a zhodnotí význam myslivosti pro společnost - Pomůcky – knihy, obrázky 	45
9.00	Přestávka.	10
9.10	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivita 3 - Lesní plody a stromy - Žáci dokáží pojmenovat vybrané lesní plody a stromy - Lesní pedagog použije metody výkladu a rozhovoru - Žáci naslouchají a odpovídají na otázky - Žáci si osvojují nové poznatky 	45

	<ul style="list-style-type: none"> - Motivace žáků – rozhovor - Popis aktivity - Lesní pedagog pomocí obrázků ukazuje žákům vybrané lesní plody (houby, léčivé bylinky a lesní stromy) - Následuje krátké procházka (25 minut) na niž se žáci snaží poznávat stromy, které jim lesní pedagog představil v první polovině této aktivity - Pomůcky – knihy, obrázky, fotky 	
9.55	Přestávka.	10
10.05	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivita 4 - Sázení stromků - Žáci sází v lese mladé stromky, manipulují s nářadím, dodržují bezpečnost práce, pracují ve dvojicích - Lesní pedagog použije metody názorné demonstrační, předvádění pracovní činnosti a heuristický výklad - Žáci naslouchají a odpovídají na otázky - Žáci si osvojují nové poznatky, imitují, manipulují s předměty a tím u sebe rozvíjejí psychomotorické dovednosti - Motivace žáků – heuristický výklad, diskuze - Popis aktivity - Žáci jsou rozdělení do trojic, lesní pedagog jim vysvětlí zásady při sázení lesních stromků a předvede pracovní činnost - Žáci tuto činnost imitují - Žáci manipulují s předměty - Dodržují BOZP - Pomůcky – provaz, rýč 	45
10.50	<ul style="list-style-type: none"> - Přestávka - Žáci na povoleném místě rozdělají pod dohledem lesního pedagoga oheň V prostředí lesa si opečou uzeninu, kterou si v chladícím boxu s nápoji 	30

	dovezli s sebou	
11.20	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivita 5 - Zhotovení části ochranného plotu - Žáci postaví kolem stromků část ochranného plotu, dodržují bezpečnost práce, pracují ve trojicích - Lesní pedagog použije metody názorné, demonstrační, předvádění pracovní činnosti a heuristický výklad - Žáci naslouchají a odpovídají na otázky - Žáci si osvojují nové poznatky, imitují, manipulují s předměty a tím u sebe rozvíjejí psychomotorické dovednosti - Motivace žáků – heuristický výklad - Popis aktivity - Lesní pedagog žákům názorně ukazuje správnost postupu při zhotovení oplocenky - Žáci jsou rozdělení do trojic, lesní pedagog jim vysvětlí zásady při stavění ochranného oplocení lesních stromků - Každá trojice se svojí činností dle postupu podílí na hotové části oplocenky (časová náročnost) - Žáci tuto činnost imitují - Žáci manipulují s předměty - Žáci z časových důvodů postaví jen část plotu - Dodržují BOZP - Pomůcky – velké těžké kladivo, malé kladivo, kůly, pletivo, hřebíky, rýč 	45
12.05	Přestávka	10
12.15	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivita 6 - Didaktický test - Žáci vypracují didaktický test v lesním prostředí, spolupracují ve skupinkách - Lesní pedagog rozdá žákům testy, aby 	45

	<p>si zpětnou vazbou ověřil získané vědomosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Žáci na vypracování testu mají 15 minut - Jsou rozdělení do trojic, spolupracují - Motivace žáků – první tři trojice budou věcně odměněni - Popis aktivity - Do testu si lesní pedagog připravil 15 otázek. U jedné třetiny se jedná o odpovědi ANO – NE, u druhé jsou odpovědi označena ABCD jen jedna je správná a u poslední třetiny jsou odpovědi slovní stručné a přímé. - Vyhodnocení udělá lesní pedagog podle šablony a vyhlásí vítěze - Pomůcky – testy, pero, podložka 	
13.00	Osobní hygiena	5
13.05	Převlečení	5
13.10	Nástup, rozloučení se s lesním pedagogem	5
13.15	Přesun mikrobusem zpět do Uničova	25
13.40	Rozchod	5
13.45	Ukončení výukové jednotky	
Celkem výuková jednotka		420 + 45 přestávka

Poznámka

- ceny a občerstvení hradí sponzor akce
- vstup do lesa písemně povolen obecním úřadem v Senice na Hané
- žáci z časového hlediska postaví jen část plotu

Rozvíjené kompetence

Byl kladen důraz na rozvíjení kompetencí sociálních, personálních, odborných, pracovních, komunikativních, občanských, dále pak kompetencí řešení problémů a k učení.

Metodika praktické části byla zpracována (Obst, 2016, s. 34–79).

Závěr

Bakalářské práce se skládá z části teoretické a praktické. Teoretická část popisuje lesní pedagogiku, její cíle, význam, strategii, udržitelný rozvoj, historii, současnost dále pak bakalářská práce zahrnuje cílové skupiny lesní pedagogiky a lesní pedagogiku ve školství ČR. V teoretické části se dočteme i o zážitkové pedagogice, která se stala neodmyslitelnou součástí lesní pedagogiky. V závěru teoretické části se píše o environmentální výchově a ohraně přírody a živočichů.

V praktické části je vypracována výuková jednotka lesní pedagogiky pro druhý ročník SPŠ a SOU Uničov. Výuková jednotka bude probíhat v lese jejímž majitelem je obec Senice na Hané. Vstup do lesa je touto obcí v danou dobu povolen. Pro žáky je vypracováno a sestaveno šest aktivit v prostředí lesa. Šestá aktivita se skládá z didaktického testu. První tři trojice budou odměněni věcnými dary, které hradí sponzor této akce. Lesní pedagog bude žáky s učitelem čekat v místě Senické skály v prostředí lesa. V závěru obdrží každý účastník certifikát, kde bude potvrzeno, že se zúčastnil aktivit a edukace zaměřené na lesní pedagogiku.

Seznam použité literatury

ANDRESKA, Jan. *Les jako didaktický prostor: příručka k projektu Věda do škol.* Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2013. 44 s. ISBN 978-80-7290-690-1.

ASSENZA, Dora, ed. *Centrum inovativního vzdělávání.* Olomouc: A & M Publishing, 2007. ISBN 978-80-90-3654-4-5.

CENTRUM INOVATIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ a ASSENZA, Dora, ed. *Centrum inovativního vzdělávání. 5. díl, Environmentální výchova.* Olomouc: A & M Publishing, 2007. 144 s. ISBN 978-80-903654-4-5.

CORNELL, Joseph Bharat. *Objevujeme přírodu: učení hrou a prožitkem.* Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0145-8.

ČAPKOVÁ, D. *Předškolní výchova v díle J. A. Komenského, jeho předchůdců a pokračovatelů.* 1. Praha: SPN, 1968. 280 s. ISBN 14-017-67.

ČERVENÝ, Jaroslav et al. *Encyklopedie myslivosti.* Vyd. 1. Praha: Cesty, 2004. 591 s. ISBN 80-7181-901-8.

ČERVENÝ, Jaroslav, ŠŤASTNÝ, Karel a KOUBEK, Petr. *Zvěř: Ottova encyklopedie.* Praha: Ottovo nakladatelství, [2016], ©2016. 399 stran. ISBN 978-80-7451-521-7.

DANIŠ, Petr. *Děti venku v přírodě: ohrožený druh?: proč naše děti potřebují přírodu pro své zdraví a učení.* 1. tištěné vydání. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2016. 73 s. ISBN 978-80-7212-610-1. Dostupné také z: https://www.mzp.cz/cz/deti_venku_priroda_ohrozeny_druh

DUDÍK, Roman a Barbora LIŠKOVÁ. *Objevme les I: blok výukového programu pro řešení pracovních listů : metodická pomůcka EVVO a výchovy k trvalé udržitelnosti pro II. stupeň základních škol.* Praha: PEFC Česká republika, 2013. ISBN 978-80-260-3256-4.

DUGAS, Dionýz. *Bylinkový receptář: nejlepší recepty lidové medicíny.* Praha: Ottovo nakladatelství, 2012. 224 s. ISBN 978-80-7451-062-5.

DURANTE, Pascal a kol. *Myslivost: [encyklopedie lovu, zbraní, zvěře a loveckých psů].* 1. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2004. 285 s. ISBN 80-7200-894-3.

GINTEL, Allan, JIRÁSEK, Ivo, ed. *Zážitková pedagogika a výchova v přírodě: cesty vedou dál*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. Gymnasion. ISBN 978-80-244-3359-2.

HANUŠ, Radek a Lenka CHYTILOVÁ. *Zážitkově pedagogické učení*. Praha: Grada, 2009. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2816-2.

HARAZIM, Harald a HUDAK, Renate. *Dobrodružství v přírodě pro děti: nápady na hraní a kutění pro malé inženýry vodních staveb a lesní princezny*. Vydání první. Praha: Knižní klub, 2015. 175 stran. ISBN 978-80-242-4844-8.

HRABÁK, Rudolf a PORUBA, Miroslav. *Les. 2. české, upr. vyd.* Praha: Aventinum, 2015. 312 s. ISBN 978-80-7442-050-4.

JANKOVSKÁ, Zuzana. SCHMIEDT, Kateřina. *Lesní pedagogika – akce v lese, s lesníkem, o lese, et al pedagogika: 16.6.2016, Střední lesnická škola Žlutice: sborník příspěvků*. 1. vydání. [Praha]: Česká lesnická společnost, z.s., ©2016. 28 stran. ISBN 978-80-02-02665-5. s. 7,8

JURČÍKOVÁ, Daniela et al. *Rukověť pro začínající lesní pedagogy*. 1. vyd. Brandýs nad Labem: Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem, 2014. [210] s. ISBN 978-80-905423-9-6 (kroužková vazba).

KAJZAROVÁ, E. Lesní pedagogika. *Bedrník*. 2008, roč. 6, č. 6, s. 10. ISSN: 1801-1381.

KAPUCIÁNOVÁ, Magdaléna. *Lesní a venkovní pedagogika: příručka k projektu Alma Mater Studiorum*. Praha: UK v Praze, Pedagogická fakulta, 2010. 52 s. ISBN 978-80-7290-451-8.

KAPUCIÁNOVÁ, Magdaléna. *Lesní a venkovní pedagogika: příručka k projektu Alma Mater Studiorum*. Praha: UK v Praze, Pedagogická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7290-451-8.

KATEŘINA PROCHÁZKOVÁ. Lesní pedagogika. *Andragogik*. Roč. 9, č. 1, s.12 ISSN 1211-6378

KONDLER, Vít. *Využití lesní pedagogiky v environmentální výchově na základní škole* [online]. Vedoucí práce Alena Jůvová. Olomouc, 2014. 52 s. [cit. 2018-01-09]. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 2014. Dostupné z: <https://theses.cz/id/rnr8iz>

KREJČÍŘOVÁ, Olga a TREZNEROVÁ, Ivana. *Pohybové hry v mediální a environmentální výchově.* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 53 s. ISBN 978-80-244-2502-3.

LIŠKOVÁ, Barbora a Roman DUDÍK. *Objevme les II: blok výukového programu pro realizaci naučných aktivit v lese.* Praha: PEFC Česká republika, 2013. ISBN 978-80-260-3257-1.

MACHAR, Ivo et al. *Chráněné krajinné oblasti a jejich výchovně-vzdělávací potenciál.* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 139 s. Skripta. ISBN 978-80-244-3945-7.

MACHAR, Ivo et al. *Úvod do ekologie lesa a lesní pedagogiky: pro učitele přírodopisu a environmentální výchovy.* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. 104 s. Skripta. ISBN 978-80-244-2357-9.

MACHAR, Ivo, REMEŠ, Jiří a VACEK, Stanislav. *Kapitoly z aplikované ekologie lesa a péče o lesní ekosystémy.* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 104 s. Skripta. ISBN 978-80-244-3947-1.

MATOUŠKOVÁ PRYLOVÁ, LADA. Historie lesní pedagogiky v ČR. In *Úvod do ekologie lesa a lesní pedagogiky pro učitele přírodopisu a environmentální výchovy*, Machar, Ivo et al. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, 2009a. ISBN 978-80-244-2357-9. Část 2, Úvod do lesní pedagogiky. s. 75–77

MATOUŠKOVÁ PRYLOVÁ, LADA. Lesní pedagogika v EU. In *Úvod do ekologie lesa a lesní pedagogiky pro učitele přírodopisu a environmentální výchovy*, Machar, Ivo et al. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, 2009b. ISBN 978-80-244-2357-9. Část 2, Úvod do lesní pedagogiky. s. 77–79

MŠMT. *Koncepce podpory mládeže 2014–2020.* [online]. © 2013–2016b [cit. 2016-02-25]. Dostupné z: www.msmt.cz/file/33599/

NOVÁČEK, Pavel. *Udržitelný rozvoj.* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 430 s. ISBN 978-80-244-2514-6.

Objektivní lesní pedagogika: příspěvek k Evropskému týdnu lesů 2008: sborník referátů: 11. září 2008, Střední odborná škola Blatná. [Praha]: Česká lesnická společnost, [2008]. 32 s. ISBN 978-80-02-02055-4.

OBST, Otto. *Obecná didaktika.* 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. 176 stran. ISBN 978-80-244-4916-6.

PALACKÁ, ALICE. Lesní pedagogika jako jedna z forem EVVO. In *Úvod do ekologie lesa a lesní pedagogiky pro učitele přírodopisu a environmentální výchovy*, Machar, Ivo et al. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, 2009b. ISBN 978-80-244-2357-9. Část 2, Úvod do lesní pedagogiky. s. 80–86

PALACKÁ, Alice. Lesní pedagogika v Hranicích. In *Lesní pedagogika v ČR: sborník referátů: 24. června 2008, Hranice*. [Praha]: Česká lesnická společnost, 2008. 24 s. ISBN 978-80-02-02039-4. s. 12–14

PELÁNEK, Radek. *Příručka instruktora zážitkových akcí*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-353-6.

Pojďme na to od lesa: příručka ekologické výchovy a lesní pedagogiky. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. [Vimperk]: Správa NP Šumava, 2015. 500 s. + 1 CD-ROM. Název původní německé verze: Forstliche Bildungsarbeit. ISBN 978-80-87257-28-9 (pořadač).

Pojďme na to od lesa: příručka ekologické výchovy a lesní pedagogiky. Druhé, aktualizované a doplněné vydání. Ilustroval Pavel PROCHÁZKA. Vimperk: Správa NP Šumava, 2015. ISBN 978-80-87257-28-9.

POLÁKOVÁ, Anna. JURISOVÁ, Kateřina. STOLAŘÍKOVÁ, Katka. *Výukové programy lesní pedagogiky, et al pedagogika: 16.6.2016, Střední lesnická škola Žlutice: sborník příspěvků*. 1. vydání. [Praha]: Česká lesnická společnost, z.s., ©2016. 28 stran. ISBN 978-80-02-02665-5. s. 11,12

STREJČKOVÁ, Emilie. *Děti, aby byly a žily*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2005. ISBN 80-7212-382-3.

SYNEK, Michal a Radomil ŽATKA. *Environmentální výchova v terénu*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2012. 143 s. Studijní text. ISBN 978-80-87472-22-4.

ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka et al. *Přehled vývojové psychologie*. 3., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 189 s. Studijní texty. ISBN 978-80-244-2433-0.

VÁCLAV, Erich a Jana BEZDĚKOVÁ. *Dědeček lesník vypráví dětem*. Ilustroval Hana HRADILOVÁ. Brandýs nad Labem: Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, 2014. ISBN 978-80-905423-8-9.

- VAŠIČKOVÁ, PAVLÍNA.** Legislativní rámec lesní pedagogiky v ČR. In *Úvod do ekologie lesa a lesní pedagogiky pro učitele přírodopisu a environmentální výchovy*, Machar, Ivo et al. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, 2009. ISBN 978-80-244-2357-9. Část 2, Úvod do lesní pedagogiky. s. 79–80
- VAŠIČKOVA, Pavlina.** Záměry ministerstva zemědělství ČR v oblasti environmentálního vzdělávání a lesní pedagogika v evropském kontextu In *Lesní pedagogika v ČR: sborník referátů: 24. června 2008, Hranice*. [Praha]: Česká lesnická společnost, 2008. 24 s. ISBN 978-80-02-02039-4. s. 4–7
- VOŠAHLÍKOVÁ, Tereza.** *Ekoškoly a lesní mateřské školy: praktický manuál pro aktivní rodiče, pedagogy a zřizovatele mateřských škol*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2010. 73 s. ISBN 978-80-7212-537-1.
- VÁCLAV, V Erich.** *Bez lesů jsi v háji, člověče!*. [Praha]: Petrklíč, 2015. 167 stran. ISBN 978-80-7229-578-4.
- WOJTYLOVÁ, LUCIE.** Naplňování EVVO v oblasti lesního hospodářství na příkladu státního podniku Lesy České republiky. In *Úvod do ekologie lesa a lesní pedagogiky pro učitele přírodopisu a environmentální výchovy*, Machar, Ivo et al. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, 2009. ISBN 978-80-244-2357-9. Část 2, Úvod do lesní pedagogiky. s. 87–88
- WOJTYLOVÁ, Lucie.** Vzdělání, osvěta a výchova dětí, mládeže a veřejnosti. In *Lesní pedagogika v ČR: sborník referátů: 24. června 2008, Hranice*. [Praha]: Česká lesnická společnost, 2008. 24 s. ISBN 978-80-02-02039-4. s. 8,9
- ZÁTOPKOVÁ, Petra.** *Lesní pedagogika v mezinárodní perspektivě* [online]. Vedoucí práce: Alena Jůvová. Olomouc, 2016. 69 l., příl. [cit. 2018-01-09]. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 2016. Dostupné z: <https://theses.cz/id/5ztj08>
- ZOUHAROVÁ, Kateřina.** *Škola v přírodě hrou*. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3998-4.

Seznam zkratk

Apod.	– a podobně
Atd.	– a tak dále
EP	– environmentální poradenství
EU	– Evropská unie
EUR	– euro
EVVO	– environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
LČR	– Lesy České republiky, s. p.
LP	– lesní pedagogika
OSN	– Organizace spojených národů
PAWS	– Pädagogische Arbeit Im Wald
RVP ZV	– rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
SLP ČR	– Sdružení lesních pedagogů České republiky
SŠ	– střední škola
TUH	– trvale udržitelné hospodářství
TUR	– trvale udržitelný rozvoj
UNECE	– The United Nations Economic Commission for Europe
ÚHÚL	– Ústav pro hospodářskou úpravu lesů
ZŠ	– základní škola

PŘÍLOHA

ANOTACE

Jméno:	Luděk
Příjmení:	Mikiska
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PaedDr. Alena Jůvová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Lesní pedagogika
Název v angličtině:	Forest Pedagogy
Anotace práce:	Předkládaná bakalářská práce se věnuje vymezení pojmu lesní pedagogika, její cíle, definici, dále popisuje cílové skupiny a dalších souvisejících pojmů. Píše se v ní také o zážitkové pedagogice a o environmentální edukaci.
Klíčová slova:	Lesní pedagogika, strategie lesní pedagogiky, hlavní cíle lesní pedagogiky, lesní pedagogové, Joseph Cornell, zážitková pedagogika, environmentální edukace.
Anotace v angličtině:	The presented thesis deals with of definition of forest pedagogy, its main goals, definition and target groups and other related concepts. There are also mentioned forest education and environmental education.
Klíčová slova v angličtině:	Forest pedagogy, strategy of forest pedagogy, main goal of forest pedagogy, forest educators, Joseph Cornell, experience pedagogy, environmental education.
Přílohy vázané v práci:	
Rozsah práce:	50 stran + 2 strany příloh vázaných v práci
Jazyk práce:	Český jazyk